

עניני התעוררות

אין פרשה מרתקת יותר, מאו קום המדינה ועד עצם היום הזה, מאשר הפרשה הקאהירית שנודעה בשם "העסקהביש".

הנה יצאו שני ספרים עליה. מספר הרשת, אברי זיידני וורגיאליעד, פירסם את זיכרונותיו, האמיתיים או המדוּר מים. קורבנות הפרשה, ירוניקאהיר, התחילו מפרסמים את גירסתם באמצעות אביעזר גולן.

הייתכן חומר מרתק יותר, מרעיש יותר, לתוכנית, "עני כותרת" בטלוויזיה?

ואכן, אחרי שהמצלמה התמקדה על פניו הוזהרות של ירון לונדון בפתח התוכנית האחרונה, יכלו הצופים להתמחה בצפייה. לונדון הודיע חגיגית כי התוכנית תיפתח בדיון בפרשה, והוא אף הציג את שני מראייניו: הארכיבישוף אברהם ("ג'ון דארלינג") דר, שהקים את הרשת במצרים, ועורך-המישנה של הארץ גידעון סאמט, המפרסם את סיפורו של אברי בהמשכים.

עכשיו, כך האמינו כולם, תצא האמת לאור. השאלות הגדולות, שריתקו דור שלם, תיפתרנה, או לפחות יישפך עליהן אור סנסציוני חדש. אין הודעות גדולה יותר לתוכנית, שמאות אלפים צופים בה.

ואז באו עשרים דקות של שיעמום מונרי

מהן השאלות העיקריות המטרידות את הצעירים, וכיצד יש להגיב עליהן.

אולם בחחלמיות נחושה, כדבורה העפה בקן ישר אל הכוורת, הגיע לונדון היישר אל השאלה הכאנאלית מכל: איך מגיבים הוריו התלמידים שלך על העובדה שאתה כותב טור עיתונאי עד נושא זה? האין זה מפריע להם?

לשווא ניסה הרופא המיסכן להשתחרר מקורי-השיעמום שבהם נלכד. הוא הצליח להזכיר לפחות בעייה מעשית אחת: החשש של בנות רבות בגיל הטיפש-עשרה שמא חזן גדול מדי. הוא גם נתן להורים עצה כיצד לנהוג במקרה כזה. אך יותר מזה לא יכול היה להגניב לתוכנית: הוא שקע בביצה של שאלות חסרות-עניין.

מי שלא נרדם בנקודה זו, יכול היה עוד להקשיב לתשובותיו של צייר, שנתבקש לעשות את הדבר הטפל ביותר עלי אדמות: להסביר את ציוריו. הצייר גימגם, חיפש לשווא להגיד משהו, ולבסוף נכנע.

נקודת-האור היחידה בתוכנית הייתה ביקורתו של יצחק רועה על העיתונות. רועה מסתפק לא פעם בניתוח תופעות-לוואי שוליות, תחת לעסוק בבעיות של ממש. אך הפעם עסק בביקורת אמיתית. הוא ניתח שתי ידיעות מפוסקות של הארץ, ששטפו את מוח הקוראים למען מטרות פרטיות של העיתון.

הדברים היו נוקבים, חריפים מאד. הצופים חיכו בדריכות שהמצלמה תזוז לפתע, תנחת על פניו של עורך "הארץ", שישב במרחק של מטר אחד מן הדובר. אולם קיומו נשכח כליד. עימות כזה עזוב היה להיות מעניין מדי.

בובות שעווה

כל אותה עת נראה על המסך הקטן אובייקט, שהפך גם הוא סימני-הכר של עלי-כותרת: פרצופו של אדם דומם, המציץ מעל לכתפו של הדובר, והעושה

המנחה

מר באנאל בכבודו ובעצמו

את הכל (לפעמים בודיעין, לפעמים בתמימות) כדי להסיח את דעת הצופים מן המראיין ומדבריו. כאשר דיבר רופא-ההרדמה המינית, הציץ מעל לכתפו צעיר שנוכחותו לא הוסברה במשך התוכנית, אך מילא בה תפקיד מיוחד-במינו: במשך רבע שעה מרט את אוזניו, החליק את שערותיו, שיפסף את אפו, סירק את זקנו, שילב את אצבעותיו, מבלי לנוד לרגע, כשהבעה של שיעמום אינסופי נסוכה על פניו. רק במאמץ עליון של רצון ניתן היה להתרכז בדיברי הרופא.

זהו דבר הקורה לכל אורח של עלי כותרת. בשעה שפרופסור פלוני מביע את דעתו כיבדתי-המישקל על בעיות היקום, מציצה זמרת צמאת-פירסומת ליד אוזנו, עושה העויות, מתחננת בעיניה, פושקת את פיה לני-שיקא וגונבת את ההצגה. בשעה שמומחה אלמוני מחווה את השקפתו נוטפת-החיבות על בעייה הרתי-עולם, מופיע מאחרי גבו פרצופה של נערת-זוהר, המביטה במצלמה בעיני-עגל רויות טימטום תהומי.

תופעה מזוהה זו נובעת מן הבימוי המקורי של תוכנית זו, שניראה תחילה כפארודיה. עד שהסתבר שזה רציני. המראיינים יושבים כמובות-שיעווה, משכב אחד מהם פונה לכיוון אחרי. הם נדרשים למלא תפקיד דומם, שגם שחקן מאומן מתקשה למלא. או, ואכן, נראה כי לונדון קנה את הרעיון במשיכה מן המחזה "ינדי קנדי", שבו משי מיעות הנפשות מונולוגים לסריוני, תוך ניי

כור גמור זו מזו, כיושבן מסוממות כבאר. מדוע נבחר בימיו מגוחך כזה לתוכנית המתיימרת להיות רצינית? ייתכן רק פיתרון אחד לתעלומה זו: העורך הישלה את עצמו שתיאטרון-כובות אוריגנילי זה יספק לתוכנית את המתח והמייחדות, שאינם בנמצא בתוכן הראיונות עצמם.

מלך עירום

במשך תקופה ארוכה היה ירון לונדון, עורך ומנחה מצליח של תוכנית אחרת — טנדו.

לטנדו לא היו יומרות. התוכנית התרכזה בעיקר בדמויות הינהוניות, שעיון יכול היה לונדון לנהל שיחה בלתי-מחייבת. כך יצא לו שם של מראיין מוצלח וכישרוני. אילו היטיב לונדון להכיר את עצמו, היה ממשך לדבוק בכל כוחו בתוכנית זו.

אומנם גם או, כאשר ניסה לראיין איש רציני — כמו, למשל, הדיר משה פלדנרייט, האיש שהעמיד את דייד בן-גוריון על הראש — נתגלו במפתיע מינבלותיו

העורך (עם אשתו) גיבור מעמודי חסמבה

של לונדון, שאלותיו הרדודות הפריעו לדוקטור הססי-גוני, עצרו את מעוף מחשבותיו המרתקות.

אך רק כאשר הפך לפתע כוכב התוכנית שבאה במקום "ניקוי ראש" המכריז, קרה ללונדון מה שקרה למך העירום באגדה.

תחילה היה לו מזל. במיקרה נודמן לתוכנית פיומון של יונתן גפן, לא היה בה בפיומון, דבר שצריך היה להרעיד את אמות-הסיפים, אבל הפסוק, "ערבי נשאר ערבי" עורר נחשול כביר של זעם בלתי-רציונלי מצד אברי ארץ-ישראל שלמה. לפתע מצא לונדון את עצמו במרכזה של סערה פוליטית רועמת, בתפקיד של לוחם על חופש-הדיעה, שמאלן, יפה-נפש ועוכרי-ישראל. בקיר צור: דמות המטילה את מוראה על המדינה.

תוך כדי כך לא שם איש לב לכך כי התוכנית עצמה הייתה רדודה כמו שזלזלת אחרי המלקוש: פשוט לא נאמר בה דבר.

ראיון בלי רעיון

מה גורם לשיחיות הנוראה של הראיונות הלוני-דוניים?

נראה שיש כאן צירוף של כמה תכונות. שהצטברות בעוכריו של האיש בעל פני-הנער, מזוהה האישיו של לונדון הציג אותה, כנראה, מכך מנע עם השכחה בשטח כלשהו.

יהיה הנושא כאשר יהיה — ההיסטוריה של הצלבנים או המציאות הדינאמית של קנדה ("האולימפיאדה גיל-תה לנו שבמונטריאל מדברים צרפתית"), העסקה-ביש או מדע האתולוגיה (חקר התנהגות החיות והשלכתה על אופי האדם) — שאלותיו של לונדון מגלות שאין לו מושג קלוש ביותר מה הוא שח.

מראיין אינטליגנטי יכול לחפות על צרה צרורה זו באחת משתי דרכים: התכוננות יפוי דית לפני כל ראיון עז-ידי קריאת כמה ספרים יסוד, או אידתור מכריז.